

2-LABORATORIYA ISHI

Masalani yechishning alternativ usullarini tavsiflash. Yechimlar daraxtini qurish

Ishning maqsadi: Masalani yechishning alternativ variantlarini topishni o'rganish va ular asosida yechimlar daraxtini qurish.

1. Nazariy qism

Tashkilot rahbarlari tomonidan o'z oldilariga qo'ygan maqsadlarga erishish uchun har kuni boshqaruv qarorlarini qabul qilishga to'g'ri keladi. Qaror qabul qilishning bosqichlaridan biri alternativ yechimlarni tanlashdir. Alternativ yechimlarni qidirishda quyidagi usullardan foydalaniladi:

1. Evristik modellashtirish.
2. Ekspert baholash.
3. Tizimli tahlil.
4. SWOT-tahlil.
5. Chora tadbirlar daraxti (yechimlar daraxti).
6. Blok sxema usuli.
7. "Aqliy hujum " usuli va h.k.

Yechimlar daraxti ko'plab turdagi daraja va bog'lanishlardan iborat ma'lumot ko'rsatish usulidir. Shu sababli yechimlar daraxti odatda iyerarxik prinsip asosida tasvirlanadi:

- ☐ asosiy maqsad yoki daraxtning yuqori maqsadlar darajasi (firma uchun bu masalan, missiya, kelgusi maqsadlarni ko'rish bo'lishi mumkin);
- ☐ unga bo'ysunuvchi birinchi, ikkinchi va boshqa darajadagi daraxt shohlari.

Rahbar muammoni yechishning alternativ variantlarini tanlashda foyda berish ehtimolligini oshirish maqsadida iloji boricha ko'proq miqdorda alternativ yechimlar olishi mumkin. Qaror qabul qilishda yaxshilab ishlab chiqilgan

variantlar tayyorlangan bo'lsagina eng yaxshi samara olinadi.

Shu sababli ular qanchalik ko'p bo'lsa, ulardan birini tanlash shunchalik qiyinlashadi, amaliyotda faqat bittasidan foydalaniladi, shuning uchun oldindan barcha alternativ yechimlarning iqtisodiy maqsadliligi, ish hajmi va samaradorligini aniqlab olish tavsiya qilinadi.

Aniq bir alternativ yechimni aniqlash yechim samaradorligini baholash, rahbarning malakasi va ijodiy qobiliyatlariga asoslanuvchi formal mantiqiy va evristik usullar yordamida hisoblanadigan chiqishdagi kutilgan natijadan kirishdagi qiymatni ayirish ishlarini o'z ichiga oladi. Shu bilan birga umumiy qonun qoidalarga rioya qilgan holda, oldindan aniqlangan yetarli samara bermaydigan keraksiz variantlarni chiqarib tashlash, variantlar orasidan uchta-to'rtta eng optimal yechimlarni tanlab olish zarur bo'ladi. Yechimning samaradorligini baholash mezonini belgilab olib, ular asosida og'ish holatlarini e'tiborga olgan holda haqiqiy natijaviylikni aniqlash hamda maqsadga yaqinlashishda ko'proq samara beruvchi qonuniyatlarni ajratib olish va ulardan foydalanish lozim.

Agar bahoni o'ta aniqlik bilan berib bo'lmasa, unda har bir yechim uchun kutilayotgan og'ish darajasini belgilab olish zarurati tug'iladi. Agar tanlangan yechim haqida hech qanday ma'lumot ma'lum bo'lmasa, unda yechim haqida rahbarning sub'ektiv fikri belgilovchi xarakterga ega bo'ladi. O'z vaqtida yagona to'g'ri qaror qabul qilish uchun faqatgina amaliyotchilarning to'liq yechimlar to'plamining o'zi yetarli emas. Buning uchun juda ko'p hollarda qaror qabul qiluvchi shaxsda yetarli bilim, kunikma va tajriba zarur bo'ladi. Yechimni tanlash mazmuni, maqsadi va mexanizmi nimalardan iborat, yagona to'g'ri qaror qabul qilish uchun qanday tahliliy qiyoslash amallarni bajarishni taklif qilish mumkin degan savollarga javob bera olishi kerak.

Solishtiriluvchi variantlar ko'p bo'lishi mumkin. Alohida variantlarning nisbiy qiymatlari, kamchiliklari va afzalliklarini solishtirib, variant egasi qanchalik muammoni qamrab olganligini aniqlab olishi zarur.

Rahbar barcha ushbu hatti harakatlarga baho berishi zarur. Ushbu ishni

bajarish davomida noto'g'ri fikrlardan qochish va barcha faktlar e'tiborga olinganmi yo'qmi shuni o'ylab ko'rish kerak. Shuningdek hech qanday ish bajarilmasa, qanaqa oqibatlarga olib kelishini ko'rib chiqish kerak. Quyidani savollarni o'z-o'ziga berib ko'rish kerak:

To'satdan qandaydir to'siqlar paydo bo'lishi mumkinmi?

Muammolarning ishchilar faoliyatiga qanday ta'sir etadi?

Bu qonuniymi?

Yuqori boshqaruv darajada qanday qarshiliklar vujudga kelishi mumkin?

2.Ishning bajarilish tartibi

1. Yuqoridagi ma'lumotlar va qo'shimcha adabiyotlar yordamida nazariy qismni o'rganib chiqish.
2. Namunaviy misolni ko'rib chiqish.
3. Ishni bajarish uchun o'qituvchidan masala variantni olish.
4. Berilgan variant bo'yicha yechimlar daraxtini qurish;
5. Alternativ yechimlarning tahlilini olib borish.